

MIDA TÄHENDAB RÄÄKIDA EMAKEELES ISAMAAL ASUVAS ISAKODUS?

Anna-Maria Penu

Patriarhaalses ühiskonnas, meeste autoriteedi ülemvõimu all elamine teeb naistele haiget. Jah, ka osadele meestele, aga lubage, et täna me ei sunni ennast mõtlema kellelegi teisele peale iseenda. Peale oma õdede, sõbrannade, emade ja tütarde. Me ei sunni ennast jagama meile mõeldud aega ja ruumi kellegi teisega. Tean, et see on raske, sest meid on õpetatud olema teiste jaoks kogu aeg olemas, saadaval. Meid on õpetatud arvestama iga hetk, iga sekund teiste, eriti meie lähedaste ning meessoost sõprade ning kolleegide tunnete, eelistuste ja soovidega. Isegi sellega, et me neid «asjatult» ei ärritaks, segaks või neile vahele ei räägiks. Ja nemad on harjunud olema kesksel kohal, et meie oleme nende jaoks alati olemas, ent mitte kunagi ise tähelepanu keskpunktis. Sest olla tähelepanu keskpunktis, rääkida, kuulata, vaielda, arutleda, otsustada tähendab enesekehtestamist nii ainuisikuliselt kui ka grupina. Ja meil, tervel ühiskonnal on seda naiste puhul raske teha. Me ei oska hästi, alles õpime.

Seetõttu tõrguvad ka avalikkus, poliitikud, ametnikud, ajakirjanikud, seadusetehtajad ja teisedki rääkimast konkreetset naiste vastu suunatud vägivallast ning pressivad nähtuse küll universaalsete inimõiguste ritta, küll laiema perevägivalla alla. Sest, nagu nad väidavad, «vägivalda on igal pool, selle alla kannatavad ka mehed, lapsed, vanurid». See et valdav enamus ohvreid on naisi, pole justkui tähtis, ei räägi kahtlaselt korduvast mustrist, ühiskondlikust mädapaisest, millega tuleks põhjalikult tegeleda.

Selline suhtumine pole sugugi erand, vaid laiub igal pool, ka vabamaks peetud kultuurimaastikul. Viimases Eesti Päevalehe raamatusarjas «Eesti mälu» oli 50 autorit, kellest vaid 9 olid naised ja see sari tituleeriti «eesti mälestuskirjanduse paremikuks». Aga meid seal praktiliselt ei ole, oleme nähtamatud. Meie, naised, ei ole eesti mälu, veel vähem selle paremik, aga kellelegi ei tundu see kummaline, vale või kallutatud. Jah, ärgem unustagem, et *mees* tähistab universaalselt inimesi. Naised ainult naisi.

Ja keegi ei ütle midagi ka siis, kui riigi eelarvet kärpides kängub sotsiaalpoliitika, kaovad imeväel erinevad sotsiaaltoetused, mis puudutavad ennekõike naisi, lapsi, vanureid, kuigi samas kerkivad kaitsekulutused, mis on ilmselgelt ja enamjaolt nn meeste ala, meeste palgad, nende töökohad, otsustussfäär. Kuidagi liiga aktsepteeritud on tõsiasi, et naisi riiklikes poliitika tegemisi käsitlevates diskursustes ja mõtisklustes pole, sest sõna «mees» on universaalne ja tähistab «inimest». Sõna «naine» tähistab midagi muud, ent igal juhul midagi alamat ja puudulikku, sest sõna «naine» ei tähista kunagi samal ajal «inimest» ja seega «meest». Ja siin on suur, põhimõtteline vahe. Alles hiljuti sai ajalehest lugeda, kuidas maainimeste põhiprobleemideks on töö- ja naiste puudus. M a a i n i m e s t e probleemiks on naiste puudus...

See aga ei ole probleem, et naised peavad hea hariduse ja parema töökoha nimel maalt, oma kodu- ja sünnikohast suurlinnadesse kolima. Probleem ei ole ka see, et naistel on oma isakodust ja tegelikult isamaalt kergem ära minna, sest naisi ei seo peale tunnete ega suhetevõrgustiku nende kohtadega suurt midagi. Ja need ei ole probleemid, sest üldjuhul pole naistel omandit. Vähesed küsivad miks.

Ja kui ka on, siis on omand ikka kellegagi kahasse, kas siis elukaaslase, õdede-vendade või sugulastega, ja ma ei pea siin silmas niivõrd juriidilist aspekti, kuivõrd just praktilist - et antud majas, korteris elab ikka rohkem inimesi, kui naine üksi. Sest peale tõsiasi, et on väga väheseid naisi, kes endale suudavad üksinda kodu ostmist lubada, on üksielav naine igati kahtlane olevus.

Ka isamaalt on naistel kergem minna, kõik selja taha jätta, sest me tegelikult sügaval sisimas ei tunne, et see maa kuulub ka meile. Meid ei ole poliitikute seas, et moodustaksime arvestatava jõu meie riiki, kodumaa olevikku ja tulevikku puudutavate otsuste tegemise juures, meid on vähe arvamusiidrite

seas, meid on vähe tippkirjanikeks, muusikuteks, suurettevõtjateks, luuletajateks, sportlasteks, kunstnikeks tituleeritute seas, meid alavääristatakse, meid ei hinnata. See ei ole kodu- ega emamaa, see on läbi ja lõhki isamaa.

Ja kui mitteomamisest rääkida, siis pole meil perekonnanimegi. Eesti naised loobuvad imelihtsa kergusega oma perekonnanimest, mis on küll, jah, pea alati isa perekonnanimi, kuid kusagil, mingil hetkel tuleb see perekonnanimi enda omaks muuta. Aga siis tuleb mees ja sa loobud jälle, et võtta endale hoopis mehe isa perekonnanimi. Põhjenduseks tuuakse härdalt, et perekonnal võiks ikka üks ja seesama nimi olla, ent huvitaval kombel pole see pea kunagi naise nimi. Ikka on ühtse peretunde loojaks just «õige naine», kes loobub pidevalt teiste nimel, teiste meeleheaks, teiste õnnelikuks tegemisel iseendast, oma nimestki. See ongi naise amet. Naises on justkui kogu aeg midagi valesti või siis puudu ja nii ta liidab, liimib, õmbleb mehe perekonnanime enda omale sidekriipsuga otsa. Mehel on kõik olemas, korras, täpselt nii nagu peab. Tema ei vaheta ega hakka sidekriipsuga mängima; naise nime aga tuleb parandada või lausa uue, parema vastu välja vahetada...

Ja naised lepivad sellega, sest meile, naistele, on tähtis meeldida teistele ja mitte iseendale. Aga teistele meeldime tunduvalt kergemini siis, kui naine teeb seda, mida teistel on oma elu seadmiseks, korraldamiseks vaja. Nagu ütleb Kärt Hellerma oma suurepärasel «Mazzano päevikus»: «Kui oled naine, siis ilma meheta oled sa null. Koos mehega oled sa samuti null, sest mees on ju alati number üks».

Seega kui ühel hetkel ei räägita enam meestest, siis rikutakse nende loomupärast õigust olla alati igal pool esimesel kohal, eespool, tähtsam, kõrgemal. Igatahes mitte meie kõrval, võrdne. Mehed on, peavad olema naiste A ja O, meie elu mõte, sisu ja väärtus, elu eesmärk, mille poole püüelda ning kelle säilitamise nimel ennast ilusa ja noorena hoidmisega piinata. Ja muidugi, kui on nii vähe, mida omavahel jagada - ainult mehed -, tõusevad pinnale kõige kohutavamad naiste omadused nagu kadedus ja viha teiste naiste vastu, mis pole tegelikult midagi muud kui viha kehtestatud soorollide vastu.

Sest, jah, sageli arvame me ka ise, et kui keegi on süüdi, siis ikka naine. Mis sest, et tegemist on müüdiga, mis sest, et enda elu analüüsides, oma sõbrannade, tuttavate omadega sama tehes, ei leia me praktiliselt ühtegi näidet aga me ikka kordame, et naine on süüdi. Naine kui mehe armuke, mis sest, et mees on truudust vandunud. Naine on süüdi kui sellise poja ema, kes vägivallatseb oma elukaaslase kallal, sest ei oska poega kasvatada. Naine, kes tahab väikese lapse kõrvalt tööle minna, kuigi isa teeb täpselt sama, on süüdi laste hilisemates psühholoogilistes probleemides ja seeläbi terves haiges ühiskonnas.

Jah, ikka naised ja mitte kunagi süsteem.

Huvitav, et kõige õudsematele nähtustele otsime alati lihtsaid, meile mõistetavaid lahendusi, mis ei tee muud, kui peidavad tõelisi põhjustajaid. Näiteks usuvad osad poliitikud endiselt, et lähisuhetes kasutavad naiste kallal vägivalda just madala haridustasemega, vaesematest klassidest pärit ning peamiselt vene keelt kõnelevad mehed. Ometi on vägivallatsejaid igas rahvusgrupis, igasuguse haridustasemega samamoodi nagu ka ohvreid. Või lükatakse vägivallatsemine alkoholi ja narkootikumide kaela ning alles hiljuti küsis Viljandimaalt pärit naine, et kas enne kooselu ei võiks noored inimesed mingi küsimustiku täita, et nende sobivust välja selgitada. Nõnda saavat naistevastast vägivalda lähisuhtes ära hoida...

Kõik see näitab, et Eestis ei ole veel mõistetud, mida tähendab naistevastane vägivald, kust see tuleb, miks ta püsib. Kõik need eelnimetatud selgitused on lihtsustavad ja valed. Kui me aga kaevume sügavale, juurteni välja, hakkame lahti mõtestama toimuvat ning uuringutega toetama, siis näeme, et süüdi on ajalooline sooline ebavõrdsus, meeste ülemvõim naiste üle ja et naistevastane vägivald ei toimu vaid pereringis ega lähisuhtes, sest ohvriks satutakse ainult seetõttu, et ollakse naine. Ja kui

sellele nõnda mõelda, läbi struktuurse, kultuurilise domineerimise, rõhumise ja alavääristamise, siis see tekitab kõhedust, õõva, ebamugavustunnet. Me eelistame kergemaid selgitusi, kuigi see meid ei aita...

Ja tõsi on ka see, et sellises maailmas elamine, mis on meid asetanud rõhutute olukorda, õpetab samal ajal neid ohte vältima. Ohte on universaalseid, aga ka spetsiifilisi. Näiteks üksi pimedas käies võib mees karta füüsilist rünnakut, naised kardavad lisaks füüsilise rünnakule ka seksuaalset. Lihtsalt seetõttu, et nad on naised. Nagu ütleb Hispaania tuntud filosoof Amelia Valcárcel: «Naised õpivad meestega pigem ümber käima kui koos elama». Ja see ei ole võrdne. Sest õpime juba väikestena, et poisid on agressiivsemad, vägivaldsemad ja et nende raevu alla mitte sattuda, ära tee seda, ära ütle toda, ole selline ja mitte naasugune. Vastutus pannakse meie õlgadele. Meid õpetatakse kartma. Poisse õpetatakse tüdrukuid meelitama ja kaitsma. Kuigi tekib küsimus, et kaitsma mille eest? Nende samade ohtude eest, mida nad ise, järgides valitseva mehelikkuse väärtusi, naistele kujutavad.

Feminism on meid õpetanud endast lugu pidama, ennast armastama, end hoidma ja eelkõige on ta meid õpetanud sõpradeks, sõbrannadeks. Ja see on ilus, eriline, sest valitsev süsteem sundis, ning teeb seda siiani, meid üksteist kahtlustama, süüdistama, maha tegema. Sundis meid sündinud vaenlasteks. Ja tegelikult polegi vabastatud naisi olemas, sest mitte keegi meist pole täielikult vaba patriarhaadi poolt ehitatud, kehtestatud, nõutud reeglitest, mis teeb meist, naistest, alaväärsema soo, vormib meis rõhutute loomuse, sunnib meid tahaplaanile ja selle kõigega rahul, veel tänulikki olema. Kuid tunnistades endale taolise naise kujutise olemasolu ja mõju meile, meie mõtetele, tunnetele ja ihadele, oleme alustanud juba lammutamisega. Lammutamine toimub aga samaaegselt uuesti ülesehitamisega, mida tähendab või ei tähenda olla naine ning millised on meie omavahelised suhted. Kuidas me näeme ennast ja kuidas teisi naisi, mis sõnu, väljendeid me kasutame. Mida me tegelikult ütleme, kui väidame pärast mõne negatiivse näite või kogemuse toomist üldistavalt, et «naised ongi sellised». Millised? Ja kõik naised? Küsida seda endalt ja jälgida, mida me esmalt vaatame, millele me tähelepanu ei pööra, mida nähes langetame pilgu. Sest me kõik, nii naised kui ka mehed, oleme õpetatud ennekõike märkama, kuulama ja tunnustama meessugu. Ja me teeme seda pidevalt, isegi siis, kui me ise ei ole sellest teadlikud.

Õeldakse, et muutes pilku, muudame maailma ja sama kehtib ka sõnade ja neile loodud uute tähenduste kohta. Meil tuleb luua uusi tähendusi, sest vastasel juhul jätkame vanade mõttemustrite, käitumismallide ning suhtestruktuuride kordamist, alateadlikult, mehaaniliselt, sest nii on meid kasvatatud, õpetatud, sotsialiseeritud. Kuigi, jah, tuleb mõõnda, et uusi tähendusi ei loo need, kes tahavad vaid need, kes saavad, võivad, kellel on selleks autoriteeti ja hetkel on meil, naistel, seda üsna vähe.

Kuid mis toimub naistevaheliste suhetega, kui meil ei ole omandit, autoriteet ja mehele saamine võrdub praktiliselt töökoha leidmisega? Hispaania majandusteadlane Maria Jesús Izquierdo märgib tabavalt, et patriarhaalse valemi järgi pakub naine armastust ja hoolitsust ning mees materiaalsel toetust ehk omandit. Sellega tekib aga naise-mehe vahel liit, mis pole küll ainult tööalane (sina koristad, hoiad kodu-lapsed korras ja mina maksan kõige eest), kuid siiski ka tööalane. Viis, kuidas naised tänapäeval armastust mõistavad ja pakuvad asetab neid rahalisse sõltuvusse, rääkimata emotsionaalsest sõltuvusest ja muudest taoliste suhete sümbolsetest tähendustest. Sest kui ainuke viis jõuda kuhugi kõrgemale, kaugemale, luksuslikumale elujärjele on naise jaoks läbi mehe, siis tekib paratamatult rivaalitsemine endasugustega ehk teiste naistega, sest sinu tõus ei sõltu niivõrd sinu oskustest ja teadmistest vaid millestki muust, millestki «müstilisest».

Kadedust on naistele loomumaseks peetud, teda kasutatakse eriti reklaamides, kus mingi teatud toote kasutamisega õnnestub sul teha rivaal, teine naine nähtamatuks ja võita mehe imetus. Ja kui naistel on vaid üks valik, siis see paneb paratamatult vihkama teisi naisi, kes selle valiku tõeks saamise näiteks nurjavad. Samas vihatakse sellise käitumise pärast ka iseennast. Kuid paljud meist panevad küsimärgi süsteemi, kehtivate soorollide, uskumuste, müütide, kirjutatud ja kirjutamata reeglite paikapidavuse kohale?

Kadedus on inimlik kõigile, nii naistele kui meestele, ent samas eriti omane on ta patriarhaalses kultuuriruumis kasvanud naistele ja seda peavad paljud teoreetikud ka üheks tõkkeks naiste sotsiaalpoliitiliste liikumiste loomiseks ja heas töökorras hoidmiseks. Seetõttu ongi äärmiselt tähtis kõigepealt tunnistada meis seda emotsiooni ning seejärel tunnustada teisi naisi, nende tegevust, kuulata nende mõtteid, arutleda, kaasa rääkida. Teisisõnu tunnustada nende autoriteeti.

Näiteks kui mõni naine räägib, siis mitte vahele segada, vaid kuulata, kaasa mõelda. Kui tsiteerite kedagi või küsitakse teie lemmikraamatute ja soovitude kohta, siis tõsta esile naisi, sest mehed tsiteerivad nii ehk naa kogu aeg ainult mehi, jättes mulje, et vaid nende huultelt kukub pärleid, sünnib meistriteoseid, võib oodata geniaalsusi. Naiste pidev nimetamine, välja toomine, tsiteerimine jätab jälgi ka üldisesse kultuuriloosse, mis kasvatab meid, loob eeskujusid, rikastab. Praegu on naised meie kultuuriloos praktiliselt olematud. Jälle.

Teine tõke tugeva naisliikumise loomiseks on meie vajadus olla imetletud ja armastatud. Tuletagem meelde, et meie, naised, vajame imetlust ja armastust, et ise armastada ja kuna selle Teise ehk mehe pilgu, heakskiitva pilgu vajadus on nii suur, siis tekitab see tohutul määral ebakindlust ning hingepeinasid. Eriti naistes, kes on aktiivsed nii ühiskondlikes kui poliitilistes teemades, mis, nagu näiteks feminismid, tekitavad üldist pahameelt, hukkamõistu ja naeruvääristamist.

Ei ole kerge luua kindlaid, vankumatuid liite, sidemeid, suhteid, kui naisi on ikka hoitud teistest naistest eraldi ja õpetatud neid kahtlustama. Naine on kodus, oma pere jaoks ja teiste naistega kohtudes räägib vaid triviaalsustest ning sokikanna kinninõelumisest. Meie kohtumisi naeruvääristatakse, alahinnatakse ning mõnitatakse. Kui mehed korraldavad kokkusaamise, kas siis kontoris, Riigikogus või Lõuna-Koreas, räägivad nad alati tõsistest, tervet maailma, inimkonda puudutavatest asjadest. Kui kohtuvad naised, siis räägitakse vaid naiste asjadest. Meie sõna ei maksa sama palju, meie antud tähendused ei kinnitu nii kindlalt ega kiiresti. Isegi sõnale feminism annab positiivsema värvingu, tõsiseltvõetavuse see, kui mees tunnistab, et ta on feminist.

Meil tuleb meeles pidada, et kui ka naised teevad maha teisi naisi, ei kuula neid lõpuni, ei ole valmis vaidlema, arutlema, pole meil lootustki vähendada seda lakkamatut alavääristamist, mida naised peavad nii üksikuna kui ka grupina pidevalt taluma.

Tuntud 20. sajandi filosoof Hannah Arendt on kirjeldanud totalitarismi jooni ja öelnud, et see režiim tavitseb kustutada piirid faktide ja fiktsiooni vahel, tõese ja vale vahel. See on ka see, mis juhtub siis, kui inimesed kaotavad endasarnastega kontakti, sest samal ajal kaotavad nad ka oma võime kogeda ja mõelda. Arendt annab nõnda uue tähenduse eraldatusele ja mahajäetusele. Totalitaarse režiimi jaoks on eraldatus tingimus, nullimaks igas inimeses peituvat initsiatiivijõudu ning mahajäetuse tunne ja selle tagajärjeks on maailma mittekuulumise absoluutne tunne, üks radikaalsemaid ja meeletult karmideid kogemusi, mida üks inimene võib oma elus läbi elada.

Seda lugedes mõistsin, et just see mahajäetus, üksinduse kartus, maailma mitte kuulumise tunne on meie, naiste, suurimaks hirmuks patriarhaalse süsteemi sees. Sest meie jaoks ei tähenda üksindus ega maailmast eraldatuse tunne veel astumist vabaduse ning rahuldustpakkuva loomingulise ning intiimse ruumi, kuulsa Virginia Woolfi «oma toa», poole. Kuid on lohutav ja ergutav näha, kui tervendav mõju on naistele teiste naiste imetlus, tugi, toetavad sõnad. Sest me oleme üksteisele õpilased ja õpetajad, meil on palju teadmisi, oskusi, talente. See ühine pingutus, anda naistele, igaühele eraldi, aga ka grupina, autoriteet, tunnustada naiste autoriteeti, aitab meid edasi minna, tugevamaks saada.

Sest, jah, selle maailmaga, kust me ei pääse, tuleb meil iga päev rinda pista, et saaksime edasi elada ja edasi elamine tähendab teiste seas, kõrval, koos elamist. Tuleb leida enda koht teiste seas, sest ainult seal ja nõnda sünnib ühine jõud ja võim. Juba selles, mis siin täna toimub, on midagi

revolutsioonilist: öelda ja võtta vastu ainult meile pühendatud aega, mõtteid, sõnu ja kaaslasi. Me räägime meist, naistest, meie oma hääle, sõnade ja pilgu läbi. Oleme kohal.

Ja see aitab meil tegutseda ja edasi töötada, et kõik nendel päevadel siin räägitu ei jääks vaid sõnadeks, ilusaks unistuseks. Feministid tulid küll kell kolm, kuid ei lähe ega kavatsegi kell viis ära minna.

WHAT IT MEANS TO SPEAK MOTHER TONGUE IN A FATHER'S HOUSE ON FATHERLAND?

Anna-Maria Penu

Living in a patriarchal society, under the authority of men, hurts women. Indeed, it hurts some men, too, but let us not think about anyone else today but ourselves. Sisters, girlfriends, mothers, and daughters. We will not share our time and space with anyone else. I know it's not easy, as we have been taught to always be there for others, to be on hand. We are taught to consider at every given moment, every second, the whims, feelings, and wishes of others, in particular of those close to us, and our male friends and colleagues. Even by not upsetting, disturbing them "for no good reason" or by breaking into their conversation. And they are used to be at the limelight, they are used to have us always on hand, but never in the centre of attention. Because to be in the centre of attention, to speak, to listen, to debate, to discuss, to decide means self-assertion as an individual and as a group. And we, the society as a whole, find it very difficult to provide it for women. We are not good at it. We are still learning.

This is also why the public, the politicians, officials, journalists, lawmakers and others reluctantly talk about violence against women in particular, and qualify the phenomenon as a universal human rights issue or as a broader domestic violence issue. Because, as they claim, "violence is everywhere, men, children and the elderly fall victims as well". The fact that the majority of the victims are women is of no importance, it does not indicate a curiously repeating pattern, an abscess of the society to be dealt with.

Such a mind-set is not exceptional, it prevails everywhere, including in more liberal cultures. In the last book series "Estonia's Memory" published by *Eesti Päevaleht*, only 9 of 50 authors were women and the series was referred to as "the *crème de la crème* of Estonian memoirs". But we are virtually not there, we are invisible. We, women, do not constitute Estonia's memory, least yet the best of it, but no one finds it odd, wrong or one-sided. Yes, let's not forget – men universally stand for human beings. Women only stand for women.

And everybody keeps quiet when cuts in the state budget lead to abolishment of certain social benefits and to a retarded social policy – spheres that mainly concern women, children, the elderly, while defence costs go up. The latter concerns clearly and mainly the male world, men's salaries, men's jobs and men's decisions. The fact that women are absent from discourses and debates about national policy-making is somewhat too easily accepted, as the word "man" is universal and stands for a "human being". The word "woman" stands for something else, something inferior and defective, because the word "woman" never, at the same time, stands for a "human being", and never, therefore, for a "man". And it makes a fundamental difference. Only recently could we read in a newspaper how the main problem for rural people is a lack of jobs and women. The problem for rural people is a lack of women...

Thus, it is not a problem that in order to get a better education and better job women have to leave the place they were born, their home and move to a city. It is also not a problem that it is easier for women to leave their father's house and fatherland because emotions and social networks are but the only links a woman has with these places. And these are no big issues, as women generally have no property. Only a few ask the question why.

And even if a woman owns property, it's shared – either with a spouse, siblings or relatives; and here I mean not so much the legal, but the practical aspect – that more people live in the house, the apartment, not the woman alone. Because, not only are there just a handful of women who can afford buying a home alone, a woman living alone is a very questionable creature.

It is also easier for women to leave the fatherland, to leave everything behind, because we do not, deep in our heart, feel that the land belongs to us too. There are not enough of us among politicians so we could be shape decisions about the present and the future of our country, our homeland; we are few among opinion leaders, we are few among top-ranked authors, musicians, businessmen, poets, athletes, artists; we are belittled, we are not valued. It is not a homeland, nor a motherland; it's fatherland through and through.

And talking about non-ownership – we even don't have a family name. Estonian women very easily give up their family name, which, however, is almost always her father's family name, but at some point this name must be made your own. But then a man comes along, and you change your family name to that of your husband's father. She reasons in awe that all family members should bear the same name, interestingly enough it is almost never hers. And once again, it is the "good wife" that creates the family feeling, constantly sacrificing herself, even her name, for the benefit of others, to please them, to make them happy. This is a woman's true role. It seems there's always something wrong with the woman, she is always lacking something and so, and so she adds, clues, stitches the man's family name onto hers with a hyphen. The man has it all, all is right, as it shall be. He will not switch names, use no hyphens; her name, however, must be corrected or even changed for a new, a better one...

And women allow this to happen, because for us, women, it's vital to be liked by others, and not necessarily by ourselves. Oh, and others like us so much better if we do what the others need in order to be able to orchestrate and manage their lives. As put by Kärt Hellermäa in her fabulous "Mazzano's Diary": "Being a woman, you are a zero without a man. With a man you remain a zero, because the man is always the number one".

Thus, if we suddenly stopped talking about men, we would violate their inherent right to always and in everything be the first, better, more important, higher. Anyway not next to us, not equal. Men are and must be the essence of women's life, they must provide meaning, content and value to women's life, a goal to strive for, someone to yearn for and someone worth torturing ourselves for, trying to stay young and beautiful. And obviously, with so little to share – just men – the ugliest of emotions surface, such as envy, hatred towards other women, which in fact is nothing but hatred towards the established gender roles.

Because, indeed, we often find that if someone is to blame, it's the woman. Never mind that it's a myth. Never mind that if analysing the life of our own, of our girlfriends and acquaintances, we can hardly find a single such case, we keep repeating that the woman is to blame. Woman as a man's mistress even though he has vowed to be faithful. Woman as the mother of a son who is violent towards his girlfriend because she failed to raise him properly. Woman wanting to start working after having a baby, although the father does the same, is guilty of the later psychological problems of the child and thus of the whole sick society.

Yes, it's always women and never the system.

Interestingly, we always try to seek simple, easily understandable answers for the most horrific phenomena, which do nothing but hide the true reasons. For instance, our politicians still believe that men, who are violent against women in intimate relationships, are less educated, from lower-class and mostly Russian-speaking. Yet, there are abusers whatever their nationality and level of education – just like there are victims. Another delusion is that violent behaviour is caused by alcohol and drug abuse; just recently a lady from Viljandi County in Central Estonia asked if it would be a good idea for

young people to fill in a questionnaire before cohabitation to determine how good a match they would make. That, she said, would be a way to prevent violence against women...

All this shows that people in Estonia have not yet realised what violence against women means, where it's rooted and why it continues. All these aforementioned explanations are simplifications and lies. If we dig deeper, to the very roots, give meaning to it and draw from the research, we see that the historic gender inequality and men's superiority over women lies behind it and that violence against women does not happen only within the family and intimate relationships because we become victims merely on the ground of being women. It is unnerving, appalling, and uncomfortable to look at it this way, through structural, cultural domination, oppression and depreciation. We opt for simpler explanations, although they will not help us ...

It is also true that living in a world that has positioned us as being oppressed, we learn to avoid those threats. Threats can be both universal and specific. Indeed, men, like women, can dread physical assault when walking alone after dark, but women must also fear sexual assault. Merely on the grounds of being women. As a renowned Spanish philosopher Amelia Valcárcel says: "Women learn to handle men, rather than live with them." And this is not equal. As little girls we learn: boys are more aggressive, violent, and we learn to keep ourselves from falling under their rage, don't do this, don't say that, be like that and not in any other way. The responsibility lies with us. We are taught to be scared. Boys are taught to flatter and protect us. To protect from what? The very threats they themselves, following the ruling male values, pose for women.

Feminism has taught us self-respect, has taught us to love and take care of ourselves, and above all, it has taught us to be friends, girlfriends. It's beautiful, since the ruling system made and still makes us suspicious, blame and belittle each other. Made us be natural born enemies. In fact there are no liberated women as not a single one of us is entirely free from the patriarchal rules and obligations which make us, women, an inferior sex, moulds our nature to be oppressed, pushes us to the background and to be satisfied, even happy with all this. However, admitting the existence of such a woman's figure and its impact on us, our thoughts, emotions and desires, we have already started tearing it down. Tearing it down while building it up – what does being a woman entail and what are our relations with other women like? How do we perceive ourselves and fellow women, what kind of language do we use? What are we really saying when commenting a bad example or experience with a conclusion "that's the way women are". What women? All women? Let's ask ourselves that and pay attention to what we first focus our attention on, what we miss to see, seeing what we cast our eyes down? Because we all, men and women, are taught to take notice, listen to and acknowledge the male sex first and foremost. We keep doing it, even if unconsciously.

They say, by changing the way you look at things we change the world; the same applies to words and the meanings associated with them. Unless we create new meanings, we continue repeating the old patterns of thought and behaviour, just as the old relationship structures. Unconsciously, mechanically, because we were taught, trained, socialised that way. Indeed we must admit that new meanings are not created by those who need them, but by those who can, have the ability and the authority; currently we, women, don't have enough of any of those attributes.

What about the relationships between women when we lack property, authority and when finding a husband almost equals finding a job? A Spanish economist Maria Jesús Izquierdo rightly put it that according to the patriarchal formula, the woman provides love and care and the man material support or property. Thus an alliance is established between a man and a woman which is not entirely job-like (you clean, keep the house tidy, raise children and I pay for it all), but which does have job-like features. The way women understand and provide love in our days makes them financially needy, not to mention emotional dependency and other symbolic meanings of such relationships. Since the only opportunity for a woman to reach greater heights, move further, attain a more luxurious lifestyle is through man, inevitably competition arises – with other women – because your progress is determined by something else, mystical, not so much by the skills and knowledge you possess.

Envy has been considered to be a natural quality of women, often used in ads where by using a certain product a lady succeeds making a competitor, another woman, invisible and to make a man admire her. And if we only have one option, it inevitably makes us hate the other women, those who might spoil our chances. At the same time we hate ourselves for such behaviour. But how many of us question the system, the gender roles, the beliefs, the myths and the written and unwritten rules?

Envy is human, it's a trait of men and women alike, yet it is especially characteristic of women brought up in a patriarchal culture and according to many theorists it's one of the obstacles in creating a women's socio-political movement and keeping it running. This is why it is so very important to admit the existence of this emotion and then acknowledge other women, what they do, what they have to say; to discuss, debate. In other words – to acknowledge their authority.

A start would be not to interfere if a woman is speaking, but to listen, to think along. If quoting someone or asked about your favourite authors and recommendations, highlight women, because men will always quote men, giving the impression that only they have something brilliant to say, create masterpieces, are ingenious. Mentioning women, emphasising their contribution, quoting them, will make its mark in our cultural history, set role models and enrich. Today women as well as don't exist in our cultural history. Again.

Another obstacle on our way to a strong women's movement is our need to be admired and loved. Let's not forget that we, women, need admiration and love in order to be able to give love, and the need for catching the eye of the Other, the man, is so prevalent, it creates immeasurable insecurity and distress. Especially in women who are active in the society and in politics, which, like feminism, is widely disapproved, condemned and ridiculed.

It is not easy to establish solid, reliable alliances, liaisons, relations, as women have been kept from other women and taught to be suspicious. A woman belongs to the home, her family and when meeting other women they talk about trivial matters and darning socks. Our meetings are ridiculed, underestimated and taunted. When men arrange to meet, either in an office, in the parliament or in South Korea, it's about serious, global issues concerning the mankind. When women meet, it's about women's stuff. Our word does not have the same weight; the meanings given to us do not fix that firmly or that quickly. Even the word "feminism" has a better ring to it and more credibility if a man admits being a feminist.

We must keep in mind that if women denigrate each other, fail to listen to what other women have to say, are not ready to debate, discuss – we have no hope to put an end to the nonstop depreciation that women have to face as individuals and as a group.

A well-known 20th century philosopher Hannah Arendt has described the traits of totalitarian rule, saying that the regime tends to lose boundaries between facts and fiction, between right and wrong. The same happens to people losing contact with their peers, concurrently losing their ability to feel and to think. Arendt therefore assigns a new meaning to separation and being abandoned. For a totalitarian regime separation is a means to eliminate the power of intuitive initiative in people; the sensation of being abandoned and its consequences are the ultimate feelings of not belonging to the world, one of the most radical and desperate experiences a person can go through in life.

Reading this made me realise the fear of being abandoned, being alone, not belonging to the world is one the major fears of us, women in the patriarchal system. Because for us solitude or the feeling of being separated from the world, does not necessarily mean moving towards a satisfaction-providing creative and intimate space, Virginia Woolf's "room of one's own". But it's reassuring and stimulating to see what healing power it has for women to experience the admiration, support and words of encouragement of other women. Because we are the learners and the teachers for each other, we have so much wisdom, so many skills, and talents. This joint effort to provide women, every single one

as well as all of us, with authority, to acknowledge women's authority, helps us to move forward, to grow stronger.

Because, yes, we cannot escape the world we live in, we have to struggle with it day in and day out, to live on, and to live on among others, next to them and together with them. We must find our place among the others, because this is the only way and opportunity for a joint force and power to be created. What is happening here today is somewhat revolutionary: to speak out and to listen; the time dedicated to us, the thoughts, words and companions. We talk about us, women, by using our own voice, words and views. We are here.

And it helps us to stay active, keep working, so that everything said here during these days would not remain empty words, a beautiful dream. Feminists did arrive at three, but they have no intention of leaving at five.